Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-11-09

LS 2015-0997

Landstingsstyrelsen

Regionbildning i Stockholms län

Föredragande landstingsråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Sammanfattande redogörelse av genomförda dialoger med länets kommuner om en eventuell regionbildning i Stockholms län.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna redovisningen av Stockholms läns landstings genomförda dialoger med länets kommuner om en eventuell framtida regionbildning i Stockholms län.

Landstingsrådsberedningens motivering

I Stockholms läns landstings budget för 2017 beslutades det att landstinget skulle bjuda in länets kommuner till samtal kring regionbildning. Detta i syfte att besvara de frågeställningar som framkommit under den remissrunda som ägde rum mellan 2015-11-01 och 2016-02-28. Remissrundan kom till för att möjliggöra länets kommuner att yttra sig över en eventuell regionbildning och avsikten med den aktuella dialogprocessen var att bidra till ytterligare förankring, transparens och tydlighet i frågan. Stockholmsregionens snabba utveckling kräver ett gott samarbete mellan landstinget och kommunerna i viktiga utvecklingsfrågor.

Utgångspunkten för dialogerna var bland annat frågor om vad en regionbildning formellt innebär, vad kommunerna har för förväntningar på en regionbildning och hur landstinget och kommunerna kan och bör samverka i regionala utvecklingsfrågor. Dialogerna inleddes med en presentation från landstingets sida varefter kommunerna fick möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Detta format bidrog till en strukturerad

diskussion kring de frågeställningar som kommunerna hade lyft fram under remissrundan samt för- och nackdelarna med en eventuell regionbildning. I dialogerna med kommunerna lyftes bland annat önskemål om tydligare strukturer för samverkan, tydliggörande hur landstinget avser axla det eventuella nya ansvaret samt att det hade varit önskvärt att beslutsunderlaget belyst för- och nackdelarna med en regionbildning i Stockholms län på ett grundligare sätt. En enskild dialog genomfördes med Stockholms stad som avstyrker förslaget att bilda region. Kommunerna uppmuntrades även att inkomma med vidare frågor till landstinget efter dialogerna om behovet uppkom.

Stockholms läns landsting eftersträvade ett brett deltagande under dialogerna där en mångfald av åsikter och tankar representerades, vilket även realiserades. För att generera en bredd i representationen inbjöds tre politiska företrädare från samtliga kommuner i länet till de fyra dialogtillfällena, samt det separata mötet med Stockholms stad, och drygt 20 kommuner närvarade med företrädare från både majoritet och opposition vilka gav sin syn på regionens utveckling och styrning.

Beslutsunderlag
Arbetsutskottets protokollsutdrag den 22 november 2016 (kompletteras till ärendet senare)
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 31 oktober 2016

Torbjörn Rosdahl

Gustav Hemming

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-31

LS 2015-0997

Handläggare:
Clara Wahren

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -11- 03
Dnr. LS 2015-0997
Rokel I

Landstingsstyrelsens
arbetsutskott

Regionbildning i Stockholms län

Ärendebeskrivning

Sammanfattande redogörelse av genomförda dialoger med länets kommuner om en eventuell regionbildning i Stockholms län.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 31 oktober 2016

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna redovisningen av Stockholms läns landstings genomförda dialoger med länets kommuner om en eventuell framtida regionbildning i Stockholms län.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Landstingsfullmäktige har vid behandling av SLL Mål och budget 2016 och SLL Mål och budget 2017 beslutat att ett arbete ska påbörjas för att i dialog med länets kommuner pröva frågan om att bilda region. Fullmäktige framhåller i SLL Mål och budget 2016 att Stockholmsregionens snabba befolkningstillväxt ökar behovet av samling kring regionens gemensamma frågor och en tydlig struktur för beslutsfattande inom regionen. Vidare anges att uppdelningen av funktioner och ansvar kring regionala utvecklingsfrågor mellan det folkvalda landstinget och länsstyrelsen riskerar att medföra sämre fokusering och administrativa merkostnader som försvagar regionen i den internationella konkurrensen. Därför behöver denna uppdelning ses över med möjlig konsekvens att Stockholms läns landsting ombildas till region.

Landstingsstyrelsen har den 11 november 2015 fattat beslut om att sända ett förslag om att bilda region på remiss till kommunerna, i enlighet med landstingsfullmäktiges beslut. Samtliga kommuner utom en har yttrat sig; 19 har tillstyrkt, två har avstyrkt och fyra kommuner har varken tillstyrkt eller avstyrkt.

Stockholms läns landsting har bjudit in politiska representanter från samtliga kommuner i länet till dialog för att besvara frågor från remissrundan. Dialoger har genomförts med deltagande politiker från drygt 20 kommuner vid fyra olika dialogtillfällen i september 2016. En enskild dialog har genomförts med Stockholms stad i oktober 2016. I dialogerna lyftes frågan om invånarnas nytta av en regionbildning. Dessutom framkom bland annat en önskan om tydliga strukturer för samverkan, ett tydliggörande från landstinget kring hur det nya ansvaret kommer att axlas samt hur regionbildningen förhåller sig till en eventuell länssammanslagning med Gotland. Stockholms stad framhöll att de inte ser någon nytta med en regionbildning.

Bakgrund
Regionbildning innebär att landstinget tar över ansvaret för regional utveckling från länsstyrelsen. De uppgifter som skulle föras över från länsstyrelsen till landstinget vid en regionbildning är specificerade i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län:

- Utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin.
- Besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.
- Följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.
- Utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram.
- Upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.
- Samverka med länets kommuner, länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter samt med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Det regionala utvecklingsansvaret i Sverige axlas för närvarande av tio regioner, sju samverkansorgan (regionförbund) och fyra länsstyrelser. I Stockholms län är det länsstyrelsen som har utvecklingsansvaret. I 7 kap. plan- och bygglagen (2010:900) regleras regionplanering. I 7 kap. 4 § framgår att bestämmelser om regionplanering i Stockholms län finns i lag (1987:147) om regionplanering för kommunerna i Stockholms län, vilken ger landstinget en särskild roll som regionplaneorgan.

Regeringen har uttalat att de landsting som så önskar ska ges möjlighet att ta över det regionala utvecklingsansvaret och bilda regioner. Från och med den 1 januari 2017 blir Stockholms län det enda län där utvecklingsansvaret vilar på länsstyrelsen.

Landstingsfullmäktige har i SLL Mål och budget 2016, LS 2015-0039 och LS 1312-1542, den 16-17 juni 2015 beslutat att ett arbete ska påbörjas för att i dialog med länets kommuner pröva frågan om att bilda region. I SLL Mål och budget 2017, LS 2016-0257, har landstingsfullmäktige den 14-15 juni 2016 beslutat att landstinget bör förbereda sig på att det kan bli aktuellt med en regionbildning för Stockholms län under de närmaste åren. I förberedelsearbetet bör det ingå att se över framtida samarbetsformer kring regional utveckling i dialog med bl.a. kommunerna i Stockholms län. Landstingsfullmäktige anger vidare att innan Stockholms läns landsting tar ställning till att ansöka om att bilda region ska kommunernas frågeställningar besvaras och en dialog ska föras. Det är av stor vikt att ett eventuellt beslut om att bilda region vilar på ett brett stöd från länets kommuner. Landstingsstyrelsen ansvarar för att bereda frågan.

Regeringen har uttalat att en förutsättning för att ge ett landsting ansvar för regionala utvecklingsfrågor är att initiativet till förändring vilar på ett lokalt och regionalt initiativ. Kommunerna ska beredas tillfälle att yttra sig innan landstingsfullmäktige beslutar om att ansöka om att bilda region. Det finns däremot inte något krav från regeringen att ansökan får stöd från samtliga kommuner.

Landstingsstyrelsen beslutade den 11 november 2015 att sända ett förslag om att bilda region på remiss till kommunerna. Remissvaren skulle skickas in senast den 29 februari 2016. Frågan till kommunerna var om de tillstyrker en ansökan om regionbildning som omfattar nuvarande Stockholms län. Samtliga kommuner utom en har yttrat sig; 19 har tillstyrkt, två har avstyrkt och fyra kommuner har varken tillstyrkt eller avstyrkt. Merparten av kommunerna har även framfört synpunkter, frågor och lämnat förslag på fortsatt process för att hitta former för samverkan i en framtida regionbildning. Landstingsstyrelsens arbetsutskott fick den 22 mars 2016 en redogörelse av remissvaren.

Stockholms läns landsting har efter det att remissvaren kom in bjudit in tre politiska företrädare från samtliga kommuner i länet till dialog om en eventuell regionbildning i Stockholms län. Syftet var att följa upp och besvara de frågor som ställdes av kommunerna i remissvaren, samt inleda

en diskussion om hur samverkan kan utvecklas mellan kommunerna och landstinget i en eventuell framtida region.

Drygt 20 kommuner deltog i dialogerna som genomfördes under september 2016, ofta med representanter från både majoritets- och oppositionsföreträdare närvarande. En enskild dialog genomfördes med Stockholms stad i oktober 2016.

Överväganden
Utgångspunkten för de genomförda dialogerna har bl.a. varit frågor om vad en regionbildning innebär, förväntningar på en eventuell regionbildning i Stockholms län och hur landstinget och kommunerna kan och bör samverka i regionala utvecklingsfrågor i en eventuell framtida region. Nedan följer en sammanfattande redogörelse av de synpunkter som framkom i de genomförda dialogerna.

- Arbetet med de regionala utvecklingsfrågorna i Stockholms län anses ha varit ostrukturerat och detta skulle kunna förbättras med en regionbildning, men det är viktigt att även mindre kommuner får en tydlig roll i det arbetet. En eventuell regionbildning måste ta hänsyn till att alla kommuner har olika förutsättningar.

- Det framgick att det finns kritiska synpunkter på hur dialogen mellan kommunerna, landstinget och länsstyrelsen fungerar idag och att dessa bör utvecklas oavsett hur det i övrigt går med regionbildningen.

- De kommuner som tillstyrkte påpekar att de gjorde så med vissa förbehåll och utestående frågor. Det handlade framför allt om vad landstinget vill med en eventuell regionbildning och hur landstinget avser axla ett utvidgat uppdrag.

- Det fanns många frågor och viss oro kring den nationella processen med förslag om länssammanslagning av Stockholm och Gotland år 2023. Vissa såg den frågan som väsentlig för landstingets egen process om en eventuell regionbildning.

- Det efterfrågades en tydlig analys av för- och nackdelar för den enskilde länsinvånaren. Det framfördes också att det måste finnas en tydlighet för medborgaren kring vem som tar regionala beslut och hur ansvar kan utkrävas.

- Det framfördes att invånarna i Stockholms län rör sig över kommungränser på daglig basis och att det därför finns en förväntan hos många aktörer att infrastruktur och service håller ihop på regional nivå.

- Det fanns en oro kring att Stockholms stad ställer sig negativa till en regionbildning och det betonades att det behöver föras en särskild dialog med Stockholms stad oavsett den fortsatta processen.

- Det fanns önskemål om konkreta förslag på hur en framtida organisering och struktur för samverkan skulle kunna se ut, bl.a. avseende hur kommunerna kan ges inflytande utan att skapa komplexa och överlappande mötesstrukturer.

- Det framhölls att Kommunförbundet Stockholms Län, KSL, redan finns som ett samverkansorgan och att det som behövs är förbättrad dialog och samverkan i olika sakfrågor eller inom olika geografiska områden mellan landstinget och kommunerna.

- Det betonades att det kommunala självstyret inte får påverkas och att en regionbildning inte får innebära ytterligare en förvaltningsnivå med mandat att bestämma över kommunerna.

- Det framhölls även att en eventuell regionbildning inte får fastna i bilden av bara Stockholms län, utan måste se sambanden med omkringliggande län och regioner och möjligheterna att stärka relationerna över länsgränser i olika frågor.

- Det framfördes önskemål om ett förbättrat beslutsunderlag som belyser för- och nackdelar med en regionbildning i Stockholms län, samt för- och nackdelar med en eventuell region som omfattar Stockholms län och Region Gotland.

- Några önskade också en förnyad möjlighet till remissbehandling av förslag på framtida samarbetsreformer som berör kommunerna samt tydligare svar på hur kommunerna kan involveras i en process om utvecklad samverkan.

I dialogen mellan landstinget och Stockholms stad framförde Stockholms stad att de inte ser någon nytta med en regionbildning för Stockholms län. Istället framhölls bland annat att landstinget behöver jobba ännu bättre med det uppdrag som finns redan idag och fortsätta utveckla befintliga strukturer för samverkan.

Detta tjänsteutlåtande har tagits fram i samråd med tillväxt- och regionplaneförvaltningen.

Förvaltningen föreslår landstingsfullmäktige att godkänna denna redovisning av kommundialogerna.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Tillförordnad landstingsdirektör